Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 10 franci cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

Fói'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonéza la Comitetulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Nr. 24. **Brasiovu 15. Decembre 1871.** **Anulu IV.**

Sumariu. Despre istori'a revolutiunei Horaiane. — D-sale dn. autoru alu bros. intit.: Junctiunea caliloru ferate ale Romaniei si ale Ungariei si Transilvaniei etc. — Una cestiune d'in economi'a nationale. (Continuare). — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare.) — Beuturele spirituose. — Delegatiunea societatii academice rom. — Deschidere de abon. la Transilvani'a.

Despre istori'a revolutiunei Horaiane.

Sunt mai multi ani de candu istoricii magiari si sasi au inceputu a se interessa de istori'a revolutiunei Horaiane d'in mai multe puncte de vedere. Pre candu romaniloru le era interdisa cu rigóre inca si pronuntiarea numeloru Hora, Closca si Crisianu, compatrioti de ai nostrii d'in alte nationalitati aduná barbatesce documentele scrise, d'in care se se póta compune istori'a acelei catastrofe transilvane, cumu si acelea sciri informatorie, càte apucasera a esí la tipariu sub imperatulu Iosifu II. Ce e dreptu, cà cu tóte acestea lucrari preparative, neci altora nu le era permissu a publica prea multe lucruri d'in acea epocha, de aceea istoriografii trecea pàna acuma preste densa in fuga, cá si cumu s'aru teme de ea. Mai in scurtu, era si acea epocha maltratata cá si multe altele d'in istori'a Transilvaniei, pentrucà asia cerea „consideratiunile politice mai inalte.“ Istori'a trecea de studiulu celu mai periculosu pentru statu, éra cu respectu la romani, ea era considerata de adeverata crima. Dupa mórtea episcopului Ioanu Bobu, in an. 1830 capitululu d'in Blasiu cu vicariulu seu Ioanu Lemeni in frunte, decise a ridica in liceulu d'in Blasiu una catedra pentru istori'a generale, care pàna atunci nu se propunea, pentrucà propunerea ei nu era permissa. Gubernulu d'in acelu tempuri a interdisu blasianiloru infientiarea acelei catedre. Alesu fiendu I. Lemeni de episcopu, elu introduse mai antaiu studiulu istoriei generale in liceu, éra cu propunerea ei insarcinà pe junele Simionu Barnutiu in modu provisoriu, pàna ce vení dela Vien'a Ioanu Rusu, auctoriulu Icónei pamentului, carele d'in an. 1834 inainte propuse istoria in calitate de professoriu publicu ordinariu, inse numai cu concessiunea episcopului si in contra volientiei gubernului, in carele pàna pe la an. 1848 functioná si episcopulu ungurescu romano-catolicu in calitate de consiliariu. Acelu episcopu isi arrogá siesi in modu necalificabile, dreptulu si functiunea de inspectoriu supremu alu toturoru scóleloru d'in Transilvani'a. Pe atunci siedea pe scaunulu episcopiei r. catolice unu secuiu, anume Nicolae Kovács. Acelu omu vediendu cà blasianii nu voliescu a se lasa de planulu loru de a propune si propaga cunosciintiele istorice, in una d'in siedentiele gremiului guberniale pronuntiase memorabilile cuvente: Historia est oculus mundi, ideoque valachis interdicendum est hoc studium. Istori'a este ochiulu lumei, de aceea studiulu ei trebue se'lu interdicemu romaniloru.

Cu càtu mai virtosu dara era se fia interdisa romaniloru istori'a epocei horaiane. Éta inse cà atotu-potentele spiritu alu tempului a spartu drumu largu inca si pe acestu campu, pre càtu de frumosu, pre càtu bogatu si plinu de invetiaturele cele mai salutarie, tocma pre atàtu de puçinu cultivatu aici la noi. O de amu sci noi se pretiuimu tempulu acestoru puçini ani, carele ne fu destinatu prin providentia pentru repausu spirituale si reculegere, cá se aruncamu fundamente mai bune venitoriului nostru, decàtu era ele aruncate in 1848 si chiaru in 186¾. O de ne amu sci pretiuí istori'a in tóte partile ei.

Éta cà si istori'a epocei horaiane se vede scrisa si publicata pe largu destulu; numai nu in limb'a nóstra nationale. Duoi magiari, unulu renumitu cá surcellu alu unei familie aristocratice odeniora romane, mai tardíu cu totulu renegate, de rangu superiore, éra altulu renumitu prin eruditiunea sa si prin aceea ce se afla nespusu de raru, prin spiritulu seu de inpartialitate, au scrisu pàna acuma istori'a revolutiunei horaiane, fiacare d'in punctulu seu de vedere, ambii inse asia, in càtu romanii in totu casulu sunt datori sie si patriei loru cu luarea in cea mai de aprópe consideratiune a ambeloru scripte care se voru cita indata la loculu acesta. Inca lipsesce multu pàna se fia cunoscuta deplinu acea epocha memorabile, care pentru locuitorii tierei nóstre a fostu órecumu precursórea revolutiunei francesci; atàta inse càtu se vede publicatu in acelea duoe opuri, deschide cale larga, pentrucá pe urm'a loru se afle si se cunósca cineva indiecitu mai multu.

Cartile de care ne este vorb'a pórta titlulu: A Hóra-támadás története. Irta id. Gróf Teleki Domokos. Pest, 1865. Kiadja Rath Mór. Adeca: Istori'a revolutiunei lui Hora. Scrisa de comitele Dominicu Teleki sen. 8⁰ mare, pag. 183.

Summariulu acestui opu este:

Prefatiune I—X pag.

Istori'a revolutiunei lui Hora pag. 1—110.

Scar'a séu indicele documenteloru relative la re-

volutiunea lui Hor'a, care se afla: I. In bibliotec'a Telekiana d'in Tergulu-Murasiului, pag. 113—116. II. In collectiunea dela Sub-cetate (Várhegy, care?) III. In collectiunea lui Alessandru Mike. IV. In collectiunea comitelui Iosifu Kemény. V. In collectiunea comitelui Georgie Bánffy. VI. In collectiunea lui Carolu Torma. VII. Corespondentie private in possessiunea museului transilvanu d'in Clusiu.

Numerulu documenteloru enumerate d'in acestea siepte collectiuni este atàtu de mare si coprinsulu celoru mai multe d'in ele atàtu de interessantu, in càtu se póte dice cu totu dreptulu, cà com. D. Teleki a trecutu asta-data prin ele in fug'a mare, pentrucà in casulu contrariu, cartea lui era se crésca la unu volumu respectabile.

Alu duoilea si celu mai importantu opu istoricu despre revolutiunea lui Hora este:

A Hora-Világ Erdélyben. Irta Szilágyi Ferencz, nyugalmazott iskolai tanácsos, s a magyar tudományos akademia levelező tagja. Pest. Az Athenaeum tulajdona. 1871. Ára 2 frt.

Adeca: Tempulu Horei in Transilvani'a. Scrisu de Francisc'u Szilágyi, consiliariu scolasticu pensionatu si membru correspondente alu academiei scientifice unguresci. Pesta. Proprietatea Ateneului. 1871. 8° mare, 272 pag.

Acestu opu consta d'in trei parti, si este scrisu cu destula grija si critica. Partea I. se ocupa cu genesea si preludiulu séu preparativ'a revolutiunei poporului. P. II. Inceputulu si decursulu acelei drame sangeróse. P. III. Epilogu. Pierdiari si coróna. Insemnatatea revolutiunei, mai multe cause ale ei, conspiratiunea, comandantii romanesci, adunarile poporului, versarile de sange si devastatiunile, rescóle si in Ungari'a, tienut'a trupeloru imperatesci, dispositiunile gubernului, insemnatatea revolutiunei horaiane in Vien'a. Esmissiunea comitelui Iankovich. Crudimile nobililoru. Incercarile de pace, reinoirea hostilitatiloru, finea revolutiunei, essecutiunile etc. etc. Tóte acestea sunt scrise cu o péna, despre care se póte dice cà 'si cunósce subjectulu seu, si cà materialulu istoricu ii stà cu totulu la dispositiune.

Ei, bine, candu vomu avea noi unu opu scrisu in limb'a romanésca despre revolutiunea lui Hora, macaru numai cumu sunt acestea duoe, si mai alesu acestu d'in urma, se intielege inse cà concinnatu cu acea inpartialitate si cu acea critica, fàra care istoriculu nu e istoricu, ci numai partisanu alu vreunei coterii politice. Pàna se ne bucuramu de unu opu mai mare, in care istori'a revolutiunei horaine se fia dedusa prin tóte fasele sale in modu cá se merite de a fi conservata pentru tóta posteritatea, éta cà primiramu cu adeverata placere sufletésca unu operatu scrisu in acésta materia de càtra unu barbatu, alu carui studiu de predilectiune este istori'a si mai de aprópe istori'a patriei si a natiunei. Acestu studiu alu seu este una „Scurta descriere," precumu ilu si suprascrie auctoriulu; cu tóte acestea suntemu prea siguri cà va interessa in gradu eminente pe lectorii acestei folie literarie. Cu 1. Ianuariu 1872 se va incepe publicarea lui, si precumu speramu, va inpintena pe generatiunile succrescenti, cá se urmarésca tóte partile dramei cu tóte peripetiile si episodele ei, pàna ce voru da de adeverulu intregu, carele pàna acilea era ascunsu si inchisu cu siepte lacati. Istori'a trebue se intre in possessiunea toturoru documenteloru càte s'au mai pastratu d'in acelea tempuri, pentru cà acelea inca au cadiutu in dominiulu ei, éra critic'a le va cerne si alege cu rigóre si inpartialitate.

Red.

Câmpulungu, 8. Iuliu s. v. 1871..

D-sale dn. autoru alu brosiurei intitulata: Junctiunea caliloru ferate ale Romaniei si ale Ungariei si Transilvaniei etc.

Domnule!

Am priimitu brosiur'a susu numita ce ai binevoitu a trimite la adres'a mea, si me simtiu datoriu mai anteiu a'ti multiamí de consideratiunea catra mine si onórea ce mi ai facutu.

Viu apoi a marturí cà suntu cu totulu de opiniunile d-tale, rugandu-te totudeuadata a'mi permite se completediu numai órecare reflesiuni séu argumente, pe care spatiulu, se vede, séu insusi scopulu acestei brosiure nu'ti au permisu a le desvoltá mai multu.

Pornindu dela vestulu Romaniei, cumu pornesce si conventiunea din 30. Martiu 1871, eu voiu recunósce cà junctiunea pe la Rosiav'a-Severinu este neaparata; inse cea dela Vulcanu fiindu fórte aprópe de cea d'anteia, mie unuia mi se pare cà ar cautá se ne gandimu cu multa seriositate, maturitate si prudentia asupr'a ei.

Acestea dîse in trécatu, ajungu indata la puntulu ce provóca esentialmente aceste puçine renduri, si acest'a este Brasiovulu, séu junctiunea de ací spre Ostulu ambeloru tiere limitrofe. Mai nainte inse d'a me ocupá de aceste positiuni naturale, imi voiu permite a dîce cateva vorbe asupr'a intereseloru materiale ce léga pe Romani'a cu Transilvani'a.

Brasiovulu, cá urbe comerciala si industriala, este puntulu celu mai apropiatu de Romani'a. De ací se espórta tóte marfurile, numite cu un'a singura vorba brasiovenii, pentru tóta tiér'a nóstra, si ací se importa cea mai mare parte din productiunile nóstre, cumu lana, canepa, pei, seuri, vite de totu felulu, mari si mici, cereale etc. Ear' mai vîrtosu pentru cinci judetie ale Olteniei cu capital'a loru Craiov'a, si pentru cinci de dincóce de Oltu, cumu Teleormanulu, Oltulu, Argesiulu, Dàmboviti'a si Muscelulu, calea cea mai directa ce duce la Brasiovu si aduce de acolo, a fostu consacrata de secoli prin pasagiulu Branu (Törzburg), si totu p'ací este si pana astadi.

Ne intrebamu acumu, drumulu de feru, aceasta admirabila inventie spre inlesnirea comunicatiunei, spre inflorirea comerciului, spre inaintarea industriei, de-

stinata in fine a invecinâ ambele poluri; acésta ingenióśa si atatu de marétia inventia, ne intrebamu, ce avantage voru aduce pentru aceste judetie cu residintiele loru, daca comerciantii voru fi nevoiti a plati de doi, de trei si de patru ori atata distantia, cá se faca unu ocolu enormu pana la loculu destinatu, mai vîrtosu dupa nisce tarife asia de puçinu moderate? Unde ar mai remané atunci adeveratulu scopu alu caliloru ferate, adeveratele binefaceri ale vapórei, adeveratulu efectu alu inventiunei? Cá cestie de interesu comunu, ce s'ar intemplá acumu? Din doue un'a: séu acele diece judetie)putemu adaoge si Ilfovulu cu capital'a tierei, fiindu si elu in acelasi conditiuni cu Brasiovulu), ar cautá se rupa mai de totu secolariele loru relatiuni comerciale si economice cu acestu Brasiovu, séu se se lipsésca de virtutea ilusoria a drumului de feru, multiuminduse, cumu pré bine dici d-ta, cu samarele de prahoveni.

Cá puntu strategicu? . . . Nu voiu atinge acésta córda, cà va remanea se deschida ochii deputatiloru, senatoriloru si ministriloru nostrii.

Se venimu acumu la positiunile diferiteloru localitati.

Nu cunoscu Oituzulu, nici Buzeulu, nici Siantiulu vechiu, dar cunoscu Timisiulu, Branulu etc. Déca pe valea Rosnovului pe suptu Buceciu s'ar poté aflá unu passagiu pentru construirea unei linii de junctiune, astufeliu incàtu acea parte a loculu se nu fia ecspusa torrenteloru, cumu vediuramu sioséo'a de pe Prahov'a cu puntile ei in anii 1864 si 1871, acést'a ar fi un'a fericire neasteptata; déca inse acea localitate ar presentá asemenea grave si neinvingibili dificultati, atunci éta ce linia de defileu amu avea pe la Branu. De ací pe albi'a rîusiorului numitu Moieciulu de susu, pana suptu comun'a Fundat'a transilvana, apoi printr'unu tunelu d'ua distantia ordinara cá ua diumetate ora celu multu, in valea Fundatiei séu Rudarita din Fundat'a munténa, apoi pe un'a d'in aceste vali in diosu, apoi pe valea Chiaiei pana in ap'a Dambovitia, apoi pe acestu rîu in diosu, trecêndu prin Rucaru pana la Dragoslavele, mergêndu astufeliu dela esirea d'in tunelu si pana la acestu d'in urma puntu totu in cursulu apei neintreruptu. Apoi dela comun'a Dragoslavele printr'unu altu tunelu, cá dela siese pana la optu sute metrii lungime, in valea Argisiului, apoi prin comun'a Nemoiesci la Campulungu, si de ací pe albi'a Rîului-tergului la Pitesci. Tóte distanti'a dela frontiera la Campulungu este pana la 26,000 metrii aprocsimativu.

Remane acumu intrebarea: Spesele fi-voru compensate? capitalurile aflá-voru avantagele loru printr'acestu passagiu cá printr'altulu? Asia ne spunu ómeni seriosi si speciali calculatori, si éta cumu: Din diferitele localitati ale Muscelului vomu dá mai anteiu drumului de feru si fabriceloru carbuni de pamentu in abundantia, vomu dá urbiloru si sateloru campene lemnaría de totu feliulu, lucrata si bruta in mari cuantitati, le vomu dá varulu de Nemoesci de cea mai buna cualitate in tóta tiér'a, le vomu dá pétra de Albesci pentru totu feliulu de constructiuni, asemenea d'ua cualitate cumu este fórte rara in tóta Europ'a, le vomu dá granitu, le vomu dá in fine marmura intocmai cá cea dela Carrar'a etc.

Tóte acestea sunt numai càte cunóscemu pana astadi, afara de enormele avutii ce s'ar descoperí pe viitoriu in muntii nostri, mai puçinu cunoscuti decàtu insii muntii Himalaya.

Anii trecuti ajunsese in Bucuresci carulu de fênu de mesura, fênu prostu, 10—12 galbeni. Fênulu de Muscelu la noi, recunoscutu de celu mai bunu, nu costá decàtu 2 galbeni carulu; varulu, nu celu mai bunu, se platesce in capitala si in celelalte urbi si sate campene cu 8, 9 si 10 galb. mii'a de ocá; varulu de Nemoiesci se póte cumperá pe locu cu 2 ½ galb. mii'a, ér' afara din acésta localitate, pana la 40 lei vechi séu si mai diosu. Éta avantage mari pentru ambele state contractante, pentru capitaluri si in parte pentru intréga tiér'a nóstra.

Dar acumu, domnule, mai vine ua altufeliu de intrebare curiósa si care s'ar poté adresá d'adreptulu mie, de ce adeca nu viu eu cu aceste idei, fia càtu de modeste, cu aceste cunoscintie, fia càtu de puçinu insemnatórie, de ce nu viu cu ele a me presentá in publicu printr'ua brosiura séu unu articulu de diurnale? Voiu respunde.

Este vorb'a la noi — si numai vorba de cativa ani — a se construi ua siosea dela Campulungu la frontarea Transilvaniei, si acésta impulsia, permite'mi domnule ua mica digresie, am dat'o totu eu inca dela repausatulu Domnu caimacamu Alecsandru Ghic'a. Bunulu betranu, venerabilulu! candu 'i am disu: Mari'a Ta, ai facutu, cá Domnu, atatea acte mari, care voru ilustrá paginele istoriei romane si voru remané cá monumente memorabili in analele nóstre, fa-te si autorulu acestei frumóse fapte, fii parintele judetiului Muscelu, fii adeveratulu descendente alu lui Radu Negru! ochii i se implura de lacrime . . . Càtu de sincere erau acele lacrime, càtu de patrioticu acelu simtiementu ce le facé se se manifeste, càtu de romana acea ânima ce le lasá se se védia prin catreptulu ei!

M. S. Imi promise totulu, insa supravenira indata afacerile si dificultatile politice, si totulu se sdruncinà. Cu tóte astea, ide'a conceputa se nutrí, crescù; mai multe cereri, mai multe propuneri se facura, promisiuni cá plói'a, ba inca in predilele electiuniloru se trimitu si ingenieri, cá se faca studiele necesarie. Cu unulu din acesti inginieri m'amu dusu si eu pentru a'i aratá valea Chiaii, care d'aprópe de Rucaru si pana la frontaria, astufeliu pe cumu se afla terenulu naturalu, nu presenta nici unu pendiu, cá se tréca peste 5%, decàtu numai càteva stînce, care inaintea sciintiei, artei si mai vêrtosu inaintea pulberei fulminante nu sunt decàtu unu bagatelu. Cu tóte astea inginierulu a declaratu mari dificultati, si sciu de ce: pentru cà scopulu — de unde venia elu —

era se nu se faca nimicu; ér' cei ce ne incongiurau, turbati de individia, au avutu nedelicateti'a, se-mi strige in fatia, cà eu voiescu sa se faca sioséoa p'acolo, cá se tréca printr'ua particica a proprietatii mele Fundat'a. Spre a le astupà gur'a la toti, am anuntiatu indata prin diurnale, cà vendu peitóre tóta averea mea mobila si immobila; dar déca nu s'au aratatu amatori, acést'a nu este culp'a mea.

Iti poti imaginá, domnule, ce paie pe capu nu-'mi asi aprinde astadi, càndu asi veni eu cu cererea, fia càtu de justa, càtu de naturala, cá drumulu de feru se tréca peste mosi'a mea, séu fia si pe suptu dens'a!

Nu-mi e frica de nimicu in lume cá de calomnia, prin urmare crediu mai prudentu a transmite ací opiniunile mele si a le lasá cu totulu in dispositiunea si vointi'a d-tale. De va fi se se realisedie ua data dorintiele si asteptarile nóstre, misïcarea séu pornirea se va face din Brasiovu; atunci iti vei aduce aminte de aceste renduri, vei incercá séu veti incercá cu totii a pune in practica totu ce ar fi in profitulu ambeloru tieri, surore de sange, de religie, de limba. Càtu pentru mine, de voiu mai fi p'atunci in viatia, voiu depune si eu miculu meu serviciu la acésta mare opera, ori càndu asi fi chiamatu.

Priimesce, te rogu domnule, ua stringere de mana din partea unui romanu, ce arde de aceleasi dorintie cá si d-ta; càndu inse ai fi vreunulu din cunoscutii séu amiei mei, atunci asi fi cu atàt'a mai fericitu.

N. Rucarénu.

Una cestiune d'in economi'a nationale.

(Continuare.)

Fortiele colective ale natiunei concentrate in organisatiunea statului, sunt intórse in contra natiunei, dandu-i astufeliu mórtea de acolo de unde trebue se-i vie viétia.

Nu se mai face nici o deosebire intre interesele nóstre si cele straine; nu se mai considera nimica cá alu nostru in tiér'a nóstra.

Natiunea fiendu midiulocu, ér nu scopu, nu mai e nemica de crutiatu, nemica de conservatu de càtra straini. Totulu e permisu strainiloru cá intr'o tiéra pustie. Regul'a nóstra politica càtra straini este stravagant'a macsima cosmopolita: „lasa se faca, lasa se tréca.“

Subt cuventu de concurentia nu se mai face neci o deosebire intre strainu si romanu; intre unu „sositu“ d'in ori ce parte a lumei si intre celu alu caruia este tiér'a, ai carui parenti si-au versatu sangele si munc'a pentru pastrarea si intemeiarea ei; intre fiiulu tierei, pe care se razima statulu, care 'si dà viéti'a pentru apararea tierei, care traiesce intr'unu continuu sacrificiu pentru densa, candu mai multu de diumatate d'in tempulu seu de lucru pe fia-care anu in servitiulu militariu cá graniceriu, dorobantiu, gardistu; — si intre strainulu, care are interese opuse natiunei, care la sarcinele militarie ce absorbu mai multu de diumatate de tempu romaniloru, neci nu póte luá parte, fiendu-cà nu potemu dá arme strainiloru; care in fine nu face d'in tiéra decàtu unu obiectu de traficu, si apeléza la intervenirea straina, candu este derangeatu in traficulu seu, dela care nu-lu distrage neci o sarcina publica.

Se practica cá doctrina de economia politica, celu mai selbatecu comunismu, si mai multu si mai reu decàtu comunismu: cà-ci noi punemu tiéra si totu in comunu cu cei cari nu au nemic'a de comunu cu noi; cari facu comunitate deosebita de noi, chiaru in tiéra la noi; escludendu-ne pe noi chiaru in tiér'a nóstra, in ale nóstre.

Prin averea ce ne'ncetatu se scurge dela romani la straini, se ducu fortiele vitali ale natiunei, si poporulu romanu secatu de avere si prin urmare de midiulócele de cultura si de esistentia, se stinge prin inanitiune.

In acestu sistemu anti-nationale, ratiuni de statu nu mai esista candu e vorb'a de natiune. Natiunea si interesele ei nu se considera cá politice.

Déca tiér'a va fi a romaniloru séu a strainiloru, acésta, afara de esceptiuni, nu preocupá de locu pe ómenii nostrii politici. Déca natiunea romana va esistá séu nu, li este indiferentu.

Dupa teori'a loru cosmopolita, scopulu statului romanu, nu este o societate romana, ci o societate universala de „ómeni,“ ori cari voru fi.

Prin acésta teoria ei s'au dissarcinatu de datoriile si grigile de ómeni politici; n'au neci o missiune de implinitu. De aceea faptele loru sunt lipsite de preocupare politica. Ei considera lucrurile individualmente. Inimicii natiunei nu sunt considerati cá inimici si ai loru.

Lipsindu-le idee'a nationala, ei nu se mai preocupa a sci, déca romanii prospera séu piéru. Atentiunea loru este intórsa dela natiune. Ei nu se credu datori a visitá si studiá tiéra, si a se inspirá de densa. In neci un'a d'in cestiunile cele mari vitali, care preocupa tiér'a, ei nu au o opiniune consciintiósa, basata pe observatiune, pe cunoscintia de lucru, necesaria spre a poté judecá. Ei vedu lucrurile tierei loru prin ochii strainiloru.

De aceea ori ce strainu lipsesce de respectu, pàna a-si permite se li propuna inca si programe politice pentru tiér'a loru.

Natiunea nu este pentru densii, neci macaru unu obiectu de observatiune si de simpathia, cumu a fostu pentru multi generosi voiageori straini, cari numai trecendu, au cunoscutu ranele tierei si le-au semnalatu in scrierile loru.

Ei n'au pentru natiunea loru mai multa solicitudine, decàtu n'au pentru romanii de peste Carpati, ómenii politici ai Austriei, — germani, nu romani.

Astufeliu natiunea parasita de ómenii ei politici, neci o consciintia nu presiede la sórt'a ei, — déca

nu consciinti'a rea a dujmaniloru nostri carii singuri ne observa de aprópe, singuri cunoscu ranele nóstre si sciu cumu mergemu de reu.

Este primejdiosu pentru unu poporu, cá politicii sei se negligeze a observá chiaru mersulu lucruriloru in statele vecine, spre a trage d'in ele invetiamente asupra garantiiloru de care trebue se incongióre natiunea, contra a ori ce pericule, fia militare, fia economice. Ce sórta póte se aiba natiunea nóstra, ai carei politici facu abstractiune de densa; cari nu se intereséza a cunósce neci cestiunile ei interne cele mai vitali? Dovada lips'a unui servitiu statisticu, regulatorulu administratiunei unui statu.*)

Cele ce dicemu relativu la politicii nostri, le dicemu nu cá se acusamu pe nimene, ci spre a apelá la cugetarea loru in parte si a romaniloru in genere, asupra primejdiósei rataciri in care ne aflamu. Scimu cà defectele cá si calitatile unui omu, nu sunt numai ale lui singuru, ci ale cercului in care traiesce si ale impregiurariloru. Crescuti d'in nenorocire multi de mici in strainatate, in o totala lipsa de viétia de familia, de viétia de simtiementu; lipsiti prin urmare de educatiunea nationala care nu se capeta decàtu in studiulu istoriei si in viéti'a tierei; si pe langa aceste nutrindu-ne spiritulu cu utopiile doctrineloru cosmopolite; multi d'in noi au cadiutu, cá si francesii, in ratacirea falsului umanitarismu cosmopolitu, care a produsu la noi, cá si in Franci'a, pe „Internationala," ale carei róde pentru Romani'a suntu: invasiunea jidovésca, concesiunile, propuneri de colonii germane etc.

Dar, in fati'a desastróseloru consecentie ale acestei rataciri, credemu cà vomu reintrá cu totii in bunulu semtiu comunu, in legile naturei.**)

In fati'a nenorociriloru tierei, a mai staruí pe calea unde ne aflamu, nu mai este a gresí, ci a tradá. Nu e permisu nimenui a nu vedé evidenti'a. Unde starea tierei, esperienti'a viia, adeverurile materiali, nediscutabili, vorbescu, teoriile si ilusiunile ideologiei nu mai au locu. Perirea unei natiuni nu se póte cu nimicu justifica!

Pentru ce se cere calitatea de romanu spre a fi ministru si functionariu de statu in Romani'a, déca nu pentru a face politic'a intereseloru romane, a fi organu alu natiunei in fatia cu strainii?

Déca politicii si functionarii nostri facu abstractiune de natiune, facèndu, cumu aru face nesce straini, si adoptandu in loculu politicei romane, principiulu cosmopolitu de „omu si omu," — atunci in numele acestui principiu este egalu a avea ministri si functionari straini, — ómeni voru fi si aceia. Si pu-

*) Servitiulu statisticu ar fi elu cá de 10 ani incóce, dara dela mórtea lui Martianu incóce acelu servitiu se prefacù in ocupatiune de dilettanti. Not'a Red.

**) Asia credemu si noi, cà vomu reintra, cà ne vomu face mai seriosi, cà vomu incepe a ne iubi natiunea si patria, precumu au iubit'o anticii romani si elinii, éra nu cá desiuchiatii cosmopoliti. Red.

çinu va pasa bietei natiuni se scia, déca cei ce o ucidu, sunt fiii sei séu straini!

Popórele isi versa sangele spre a dobandi si pastrá unu guvernu nationale, negresitu pentru cá ele se aiba influentia asupra afaceriloru si a sórtei loru; pentru cá se fia administrate conformu intereseloru loru, ér nu cumu le-aru administrá strainii. Binefacerile unui guvernamentu nationale constau in o politica nationala, care nu se póte traduce in fapta, decàtu prin o sistema de economía nationala. Este ridicula o politica nationala, fàra unu sistemu economicu corespundietoriu.

Se nu piarda d'in vedere politicii nostri, cà tóta importanti'a loru le vine dela fiinti'a natiunei, dela calitatea loru de ómeni politici, dela rolulu ce au in interesele si destinele ei. Déca natiunea n'ar fi, strainii cari-i lingusiescu spre a si-i face códa de toporu, nu li-aru acordá neci macaru o privire.

Asia dar si onórea si datori'a si interesulu nostru, ceru cá se lucramu cá fii ai natiunei. Mandatarii nu potu lucra contra mandantiloru. Candu radacin'a va peri, ramurile pieru de sine.

Revenimu la espunerea sistemului economicu:

Astufeliu politic'a nóstra economica e basata pe abstractiunea de noi, pe teori'a unei lumi utopice, in care nu aru mai esista divisiune de interese si popóre deosebite, ér nu pe realitate, pe bunulu semtiu.

Legile nóstre, candu nu sunt inspirate de interese straine, le facemu in modu teoreticu, in contra spiritului nationale, in contru trebuintiloru, a ideiloru, a aspiratiuniloru si a datineloru nóstre. Ele au in vedere lumea, ér nu natiunea.

Càteva legi in care mai esista principiulu nationale, principiulu esistentiei nóstre, sunt paralisate séu interpretate in contra intereseloru nóstre.

Positivismulu politicu ne lipsesce cu deseversire.

In asemenea modu statulu romanu nu mai gravitéza in giurulu seu propriu, ci in giurulu intereseloru straine. Punctulu de vedere romanu in statulu romanu a disparutu.

Ordinea publica in statu nu mai insemnéza binele si siguranti'a intereseloru romane. Turburarea si resturnarea natiunei, prin neincetata invasiune a strainiloru si prin surparea esistentiei ei, nu sunt privite cá afaceri de statu. D'in contra, precumu amu aratatu, statulu prin sistemulu seu economicu, atrage invasiunea si este aucsiliariulu celu mai puternicu alu intreprinderiloru strainiloru, punendu-le la dispositiune midiulócele romaniloru, si creandu-le mereu in tiéra positiuni insemnate si intarituri, cari sunt bas'a loru de esploatatiune si de operatiune in contra romaniloru.

In locu cá romanii se se póta radiema pe statulu loru, si se puie ei pîrghia*) intrensulu, spre a inchiega cu ajutoriulu sistemului de statu, intreprinderi si asociatiuni nationali, cari aru organisa si intari statulu, — statulu d'in contra disolve pe romani,

*) Terminu mechanicu = Vectis, is, nemt. Hebel.

inlaturandu-i dela tóte intreprinderile cele mari, prin artificia nascocita de straini, si adoptata fàra consciintia de càtra politicii nostri, cà cu elementulu romanu si cu midiulóce nationale nu s'ar poté nemica intreprinde. — Totu asia cumu inainte de scól'a nationala a lui Lazaru, subt dominatiunea straina a fanariotiloru, se escludea intrebuintiarea limbei romane d'in afacerile statului, cá neputendu servi.

Statulu iea mesuri de ordine publica sociala, regulandu raporturile d'intre romanu cu romanu; elu intervine spre a garantá chiaru pe fii de càtra parinte, substituindu-se vointiei acestuia la impartirea averei sale intre fii; ér in raporturile de ordine publica multu mai inalta, de ordine politica si nationala, in raporturile d'intre romani cu strainii, „lasa se faca, lasa se tréca.“

Unu parente de familia, care pe candu s'ar asigurá de càtra fiii sei, ar lasá usile si calea deschise facètoriloru de rele d'in afara!

Romanii càtra straini nu sunt in relatiune de natiune, de corpu organicu, prin urmare in raporturi de natura esterna si internationala, ci in relatiune de individe risipite, de parti desfacute, nepresentandu neci o stare de organisatiune, neci o legatura intre densele, abandonate in lupt'a economica cu strainii la fortiele loru individuali si la instinctele loru; fàra neci unu punctu de radiemu in statu, fàra neci o directiune politica in afaceri si interese nationale. — Cà-ci ceea ce e organisatu in statu, este spre a garantá pe romani de càtra romani, si mai cu séma pe straini de càtra romani, ér nu spre a garantá interesele si esistenti'a romaniloru de càtra straini.

Pe candu strainii càtra noi, se afla in raporturi nu de individe, ci de natiune, de comunitate deosebita, de „Colonia,“ prin urmare cu avantagele si poterea ce li dà sistem'a de corpu, concentratiunea, unitatea de tendentie, solidaritatea nationala.

Noi, desorganisati prin cosmopolitismu, desmembrati, d'in corpu nationale desfacuti in individe, — ér strainii cu organisatiunea loru de statu, si la noi de statu in statu, avendu pentru densii si pe statulu nostru, — in asemenea conditiuni, cumu se fia cu putintia lupt'a? Individulu cu statulu, cu unu corpu constituitu, nu póte lupta.

Pare cà voimu intr'adinsu se perdemu tiér'a, se nu mai esistamu.

Seversimu acte si conventiuni cu strainii, prin care ne sinucidemu, ne lapedamu de tiéra, — numai pentru cá se facemu placerea cutarui consulu, pentru cá se meritamu de ceea ce traficantii de cele sante numescu umanitate, si civilisatiune, — si se ne faca trist'a onóre de a fi laudati de pres'a jidovésca si de cutare ministru alu unei poteri care ne inundéza tiéra de jidovi, si de germani, si ne intinde totu feliulu de curse, spre a ne rapi tiér'a. Dujmanii nostri ne ucidu cu manile nóstre proprie. Amu cadiutu atàtu de diosu, in càtu esecutamu noi insine in contra nóstra, politic'a dujmaniloru nostri. Depravatiunea cosmopolitismului ne-a adusu la gradulu de a perde pàna si instinctulu de conservare.

Pentru ori ce natiune cá si pentru unu individu, interesele sale priméza asupra altora. Acésta d'in legea naturei. Noi singuri damu lumei spectacululu ridiculu alu unui statu fàra politica.

Pare cà ratiunea de a fi a statului nostru, este interesele straine, ér nu interesele romane. Lucramu astufeliu, cá cumu n'amu avé interese in acésta tiéra. D'in interesele nóstre romane si cu totulu interne, precumu cestiuni de comerciu ale pietiei d'in intru; cestiunea proprietatiei pamentului patriei nóstre; cestiunea tarifului de esportu a productelor muncei nationale si a vamiloru de importu; pàna si cestiunea carcimeloru d'in sate; — se facu cestiuni straine si se tratéza nu cá interese romane, ci cá afaceri straine.

Dupa parerea unora d'in politicii nostri, statulu póte de va gasí de cuviintia, se redice romaniloru d'in sate dreptulu de a tiené carcime, si in Moldov'a li este de fapta ridicatu prin monopolulu jidovescu; statulu póte se li redice dreptulu politicu electorale, care este mai mare decàtu dreptulu de carcime; — statulu póte luá romaniloru càte 20 dile pe luna la servitiulu de graniceri, póte a-i luá la óste, a li cere sacrificiulu intereseloru si alu persónei loru, ceea ce este mai multu decàtu dreptulu de carcima; a li impune ori ce sarcine de statu, dar nu póte a li dá si avantagele de statu; nu póte retrage jidoviloru invoirea totudeaun'a revocabila a carcimeloru si locuintiloru prin sate, recunoscuta in consciinti'a tierei intregi si in mai multe renduri de càtra guvernu, cá o calamitate pentru sateni; recunoscuta chiaru prin legea d'in 1843 „cá o pricina de daramare a starei materiale si morale a locuitoriloru.“ Nu póte luá acésta mesura, fiendu-cà asia numit'a libertate comerciala se opune.

Statulu romanu dar póte lucrá numai in contra romaniloru, ér nu si in favórea loru. Umanitatea si libertatea sunt numai pentru straini, ele nu se respecta si in romani. Libertatiei strainiloru de a ne esploatá, nu potemu opune si noi libertatea nóstra politica, de a nu voí se fimu esploatati.

Asia dar autonomi'a si libertatea nóstra stà numai in dreptulu de a ne sinucide.

Asia idealu de statu intielegu unii d'in politicii nostri. Ei justifica ignomini'a ce destruge tiér'a, cu principiile. Se torturéza principiile spre a se torturá natiunea. Dupa densii natiunea este pentru libertati, ér nu libertatile pentru natiune. Aplicamu principiile cá sciinti'a doctorului lui Molier, care se preocupá nu de cumu se scape bolnavulu, ci de cumu se-i prescrie recepte in regula, spre a murí in regula.

Óre-care mesuri s'au luatu contra sterpirei paduriloru. Aici libertatea s'a restrinsu. Inse neci o mesura pentru crutiarea romaniloru. Libertatea sterpirei romaniloru nu se póte restringe.

Umanitarii nostri n'au umanitate neci macaru pentru natiunea loru.

S'a disu fórte bine, cà cineva nu-i filosofu decàtu pentru ceea ce'i este indiferentu.

„Tocmai in tierile libertatiei, negutiatoriulu intempiná contradictiuni fàra numeru, pe candu in tierile servitutiei nu este impedicatu de neci o lege.“ (Montesquieu, Esprit de lois. liv. XX c. XII).

Cá si intr'o colonia, statulu nu este natiunea; natiunea se dà subt diferite forme in esploatarea strainiloru, in numele intereseloru statului. Statulu procede cá unu arendasiu fàra preocupare politica, fàra pietate, prin singur'a consideratiune la aceea ce elu numesce profitulu seu, facèndu abstractiune de interesele natiunei, de conditiunile dela care aterna prosperitatea, poterea si esistenti'a ei. Si pe candu in fatia cu strainii este atàtu de binevoitoriu si de liberale, in càtu nu mai calculéza, nu face casu de sute de milióne ce li da prin concesiuni, imprumuturi de statu, loterii etc., in fatia cu natiunea este neinduplecabile; aici nu se póte lipsi in favórea ei de profitulu momentanu si rusinosu, de càteva mii galbeni in plusu, ce comunitatea jidovésca ofere a-i da totu d'in spinarea natiunei, suma pe care totudeauna ar poté-o acoperi prin imposite, pe care tiér'a le-aru plati cu recunoscintia.

Astufeliu statulu si comunele se substitue prin jidovi, delegandu-le perceperea impositeloru indirecte (ecsemplu impositulu asupra beuturiloru), care este o atributiune de guvernamentu, o prerogativa a nationalitatiei; prin urmare delega strainiloru aplicatiunea legei de imposite, esercitiulu a o parte d'in auctoritate, ii face membri ai guvernamentului. Astufeliu in un'a d'in cele mai delicate atributiuni, dela care aterna multu sórt'a comerciului romanu, organele statului romanu in raportu cu romanii sunt jidovii; — adeca acei cari nu facu comunitate de interese cu noi, si cari au interesu se destruga, cá se monopoliseze totu comerciulu romanu. Consecintiele morali si politice se potu lesne judecá.

(Va urma.)

Colectiune de diplome

d'in diplomatariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Continuare.)

Circa 1366. App. D. Tr. T. III.

Ladislau vaivodulu Transilvaniei si Nicolae comitele Secuiloru dà mandatu lui Nicusiu dela Rodna, cá se dea satisfactiune legale oficiariului loru, anume Ladislau (Vladu) dela Rodna, pentru unu omoru ce s'a fostu comisu, cà de nu, ilu va essecutá d'in averile lui dela Bistritia.

Ladislaus Woyvoda Transilvanus, ac Nicolaus Comes Siculorum. Dicet nobis Magister Ladislaus filius Deseő Officialis noster de Rodna, quomodo vos, super emenda mortis illius hominis juxta nostram commissionem satisfacere recusassetis, surda aure prorogando, super quo domus tibi firmis in mandatis, quatenus super eadem emenda mortis eidem magistro Ladislao Officiali nostro omnimodam impendas satisfactionem, ne idem nobis amplius hac in parte conqueratur. Aliter commisimus mediantibus aliis literis nostris, ut de tuis haereditatibus in Bistricia existentibus, judex et jurati de eadem ipsi magistro Ladislao ex integro satisfaciant. De quo nobis non poteris imputare. Aliud igitur non facturi in praemissis. Datum in Szent Iwan in festo conversionis Beati Pauli apostoli.

A parte exteriori haec legebantur: „Provido viro Nykus de Rodna.“

Ex manuscriptis Andreae Huszti.

1366. App. D. Tr. T. III.

Regele Ludovicu recunoscundu d'in nou multele merite ale unui membru d'in famili'a Vasiu dela Tiag'a, preste càte drepturi si privilegia ce le dedese, mai donà acestuia inca si cincidiecimea oiloru dela comun'a romanésca Mohalu.*)

Nos Ludovicus Dei Gratia Rex Hungariae. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes universis. Quod quia fidelis noster miles magister Deseu de Czege comitatus de Doboca, nobis, et sacrae nostrae coronae, in cunctis nostris, Regnique nostri negotiis prosperis et adversis formulatus gratos exhibuit multiplices et fideles, corpus suum, in nostris, quibus interfuit, expeditionibus, pro honoris nostri augmento viriliter et imcompassibiliter exponendo. Ratione quorum licet multa praemiorum antidota a nobis digne mereretur, in particularem tamen servitiorum suorum recompensam, quinquagesimam ovium nobis annuatim de quadam possessione Olachali Mohal vocata, in dicto comitatu de Doboka situata, quam ipse magister Deseu suam fore asserit, pervenire debentem, cum administratione solutionis ejus totalis, eidem magistro Deseu suisque pueris et haeredibus universis, de plenitudine Regiae nostrae potestatis, et gratia speciali perpetuis temporibus duximus relaxandam, imo pure, et simpliciter relaxamus, ipsamque quinquagesimam totalem, in usum ipsius magistri Deseu, et ejus puerorum, et haeredum omnium convertimus mediante patrocinio nostrarum praesentium literarum, quas sub majore nostro sigillo privilegialiter emanari faciemus, dum fuerint nobis reportatae. Datum in Alba Gyulae sabbatho proximo ante festum beatae Margarethae Virginis anno Domini M. CCC. LXVI.

Ex originali familiae comitum Was.

1366. 20. Juny. App. D. Tr. T. III.

Regele Ludovicu confirma privilegiulu cunoscutu alu sasiloru, datu odenióra de regele Andreiu.

1366. Duodecimo calen.: mensis Julii. Ludovici Regis privilegiales, vi quarum ad supplicationem Wilhelmi Episcopi quinque ecclesiensis comitis capellae Regiae, et Regii Secretarii Cancellarii, ac Vicarii Saxonum septem sedium terrae Tansilvanae per eun-

*) In comit. Dobaćei.

dem Regem constituti Generalis, nec non Joannis filii Petri de Diznou, ac Nicolai filii Martini de Hywholom confirmat et transummit confirmationales Karoli Regis anno 1317. Privilegium Andreanum Saxonibus Transilvanis elargitum transummentis et confirmantis.

Exstat in Arch. Cibinien. nationis Saxonicae.

Edidit: Eder „de initiis Saxonum" p. 175—199.

„ Fejér C. D. T. IX. vol. III. p. 558.

In fine harum privilegialium recensentur inter reliquos: Dominicus Episcopus Tansilvanus, Dionisius Vayvoda Transilvanus Capitaneus Budoniensis comesque Temesiensis et de Zonuk; Nicolaus fllius quondam Stephani Wayvodae comes siculor., et Szathmariensis, Marmarosiensis et de Ugocha.

1366. 1. Sept. App. D. Tr. T. III.

Regele Ludovicu demanda abatelui dela monastirea Cârti'a, cá se apere pe unulu Petru, filiu alu lui Michailu d'in comun'a Widembach (Weidenbach) in possessiunea paciuita a comunei Satu-nou in contra ori-caroru adversari ai lui.*)

Nos Ludovicus Dei Gratia Rex Hungariae etc, Tibi fideli nostro religioso viro Abbati monasterii de Kyrcs firmis damus in preceptis, quatenus Petro filio Michaelis de Vidembach aulae nostrae juveni, fratri Nicolai Episcopi Tyniniensis, cum per ipsum ad id fueris requisitus, presentium serie ad defensionem, et pacificam conservationem possessionis Ujfalu vocate, per nos sibi collate, auxiliis et favoribus contra suos infestatores ratione dicte possessionis assistas, opportunis simul cum tuis famulis et hominibus. Aliud non facturus. Datum in Vyssegrad in festo beati Egidii confessoris, anno Domini Millesimo trecentesimo sexagesimo sexto.

Originale in papiro conscriptum in medio sigillo cerae rubrae impresso munitum exstat in Arch. Kolosmonostoriensi inter Irregistrata.

Edidit has in „Magazin für Geschichte etc. I. B. 2. Heft. Kronstadt 1844" p. 188.

1366. App. D. Tr. T. III.

Actu de relatiune seu raportu esitu dela capitululu d'in cetatea Alb'a in Transilvani'a despre separarea, reambularea si limitarea (hotarnicirea) mosiiloru seu possessiuniloru boieriloru Ioanu et Nicolae filii ai lui Petru d'in Cisnadei'a, si anume a comuneloru Sub cetate si Ap'a-négra, care se afla in vecinatatea (contiguitatea) tienuturiloru lui Vladu domnului Tierei romanesci. Aceeasi relatiune suna si despre separarea séu delimitarea comuneloru Acileu si Telisca. care se aflá in possessiunea lui Ioanu numitu Tompa, care portá titlu de comite alu Alpiloru (muntiloru). Regele Ludovicu dedese apoi in an. 1367 privilegiu in favórea acestoru delimitari.**)

*) Comun'a Widembach, astadi Weidenbach, romanesce Gimbavu, mai bene Salcetu, se afla in districtulu Brasiovului distantia de 1 miliariu de acilea. Comun'a romano-ungurésca Satunou alias Nou, se afla totu in acestu districtu. Acilea dara ar fi una urma de aristocratia si feudalismu sasescu transilvanu inca d'in sec. alu 14 lea.

**) Acestu documentu inca merita de aprópe attentiunea istoriografiloru nostrii, inse nu asia precumu se afla elu acilea in estrasu uscatu, si neci asia, precumu s'a publicatu de Fejér, ci

1366. Relatoriae Capituli Albensis Transilvani, super metali possessionum Joannis et Nicolai filiorum quondam Petri de Diznoyo ut pote Waralya sive Waralyafalu, et Feketeviz appellatorum a terris sub Vajvodata Ladislai Vajvodae Transalpini existentibus,*) separatione, reambulationeque, erga mandatum Ludovici Regis, etiam pro Joanne dicto Tompa comite Alpium Transilvanarum, quoad pariter reambulandas, separandasque ipsius quoque possessiones Echelleu et Thilichke nuncupatas editum, pure peracta expeditae, annoque dein 1367, per eundem Ludovicum Regem privilegialiter transumtae, et confirmatae.

Exstant in archivo camerae R. Hung. aulicae.

Edidit extractum Fejér C. D. T. XI. p. 474. 475.

Sententia metalis inter villam Blachorum de Sz. Péter, et Teutones de Neudorf Distr. Bistriciensis.

1366. Supp. C. D. T. II. p. 33—35.

Decisiune judecatorésca esita pentru inpaciuirea vlachilorn d'in comun'a St. Petru cu teutonii venetici d'in comun'a Satulunou, ambe in partile cetatei Bistriti'a in Transilvani'a. In acestu documentu se dice, cà Blachii, adeca romanii, s'au fostu atlatu cu una milie de ani in possessiunea territoriului, pe care acuma teutonii óspeti s'au pusu se'lu ia cu poterea, si cà ei, Blachii, l'au aparatu si rescumparatu mai de multe ori d'in generatiune in generatiune cu sangele loru. Sententi'a acést'a esise dela tribunalulu sasescu d'in Bistritia.**)

Nos Ubaldus Tumels judex, Casparus Henel, Simon de Frank, et Petrus de Rewel caeterique cives jurati civitatis de Bistricia, memoriae damus per praesentes, quibus scitu necesse est universis, quod inter

precumu se afla in archivulu ungurescu, acelu citatu ací de Kemény. Not'a lui Kemény, cu care observa cà sub tienuturile vaivodatului romanescu s'ar intielege Fagarasiulu si Omlasiulu, merita érasi a fi luata in consideratiune cu atàtu mai de aprópe, cu càtu éca, tocma in dîlele acestea unulu d'in celi mai aprigi istoriografi de ai nostrii, adeca dn. Hasdeu, cauta Omlasiulu in Banatu, éra nu in Transilvani'a, unde voliesce se afle numai unu satuletiu numitu Omlasiu, éra nu tienutulu intregu, muntenu si submuntenu, care astadi e cunoscutu sub nume de scaunulu Saliscei, la care se mai adaoge unu territoriu d'in scaunulu Mercurei si d'in comit. Albei. Comun'a Tilisc'a, care obvene in acestu documentu, astadi cá totudeauna curatu romanésca, numera la 2900 de suflete, éra Omlasiulu inca nu e satuletiu séu catunu, ci este comuna cu mai bene de 1300 de suflete, sasi si romani.

Red.

*) Fogaras et Omlas.

**) Acestu documentu este scosu d'in archivulu sasescu dela Bistritia. Cu tóte acestea unii critici transilvani s'au incercatu a trage la indoiéla autenticitatea lui si a'lu declara de apogrifu. Fàra a voli se ne lasamu in discussiuni ulteriore asupra autenticitatei acestui documentu, noi luamu numai nota despre acelu adeveru, cà acelasi documentu s'a depusu, s'a pastratu sute de ani si se afla pàna astadi in archivulu sasescu d'in Bistritia. Multe milia de documente, care vorbea despre romani in genere, séu si in parte, s'au arsu si annullatu in decursulu tempuriloru, mai totu in adinsu. Este una impossibilitate morale, cá sasii d'in Bistritia se fia volitu a pastra in archivulu loru unu documentu aprocrifu, care este relative romaniloru mai favorabile decàtu multe, fórte multe altele; si este aprópe minune, cà acelasi s'a pastratu si cà a esitu la lumina.

Blachos de villa Petri,[1]) et Teutones ad praedium Husselseiff [Neudorf],[2]) in circulo villarum de Bistricia habitum advenas grave discordium exortum fuerat, quod dirimendum, et pro justo componendum, a serenissimo Rege nostro Domino Ludovico, pro nunc inter felicissimos Lares nostros commorante, nobis commissum est. — Teutones advenae querelam ponunt: Blachos de villa Scti Petri silvam alpestrem inter dorsum montis Ripau, in cujus culmine rupes faciens praecipitii in vallem Lewdot[3]) vulgo Kusma[4]) vertens existit, metamque vallis istius meridionalem suplet, et inter aliud dorsum montis, super villam Blachorum existentis. Regtitze dictum accipientem, hinc inter superiorem dicti montis Ripau ad orientem vergentem pedem et dorsum montis Kaldu sursum vertus usque ad culmen Bolcina protrahentem, quam comes Bistriciensis ex territorio Blachorum evulsam praedio sibi pro exstruenda villa assignato adjecisset, cedere non velle, sibique pinus quas pro erigendis domibus vexissent, dum per villam eorum venissent ademisse. Blacci de villa Scti. Petri aegre ferunt, ut territorium suum ultra mille annos possessum, per se et majores suos, multis vicibus sangvine redemtum dissipetur, ac pars illius pro meliori emolumento advenarum Teutonum, praedio illis assignato, sylvis praecipue quercinis, pratis item, et agris suis multo melioribus abundanti adjiceretur, et incorporetur, praeterea Blacci id etiam aegre ferunt, quod Teutones villam non illic ubi olim fuisse notorium sit, ut e ruderibus (seit dem Mongolen-Ueberfall) videre esset, prope villam Solna, sed in continenti villae suae (dicht neben Petersdorf, wo Neudorf jetzt steht) locare velint, unde multas injurias, damna et praejudicia se de ipsis passuros fore, facile pervidere sit, circa quod discordium, maturo inter nos nacto consilio . . . . . aequum esse invenimus . . . . . sylva haec maneat penes villam Blachorum, cujus de antiquo fuisse, et situs et publica notitia demonstrat; Teutonica vero seu Germanica colonia haec, si se absque sylva alpestri subsistere non posse putaret, conferat se ad praedium Woltera ibique villam suam collocet. Quia vero Teutones declarant: se cum praedio Husselseiff et absque sylva alpestri contentari, id solum expetere, ut villam suam non ad rudera prioris villae, sed penes villam Blachorum locare permittantur . . . (letzteres wurde zugestanden). Datae Bistricia die 7. festi corporis Christi anno 1366.

Aus dem Bistritzer Magistrats-Archiv.

Die Aechtheit dieser Urkunde wird bezweifelt, ich habe sie aus einer authent. Abschrift und bin folglich nicht im Stande darüber zuversichtlich zu urtheilen, so weit muss ich indessen gestehen, dass ich die Urkunde aus etc.

[1]) Petersdorf Distr. Bistriciensis. — [2]) Vjfalu D. Bistr. — [3]) Forte hinc familia Löventhal. — [4]) Pagus Kusma hodie in comitatu Doboca.

De falsitate harum literarum vide adversaria historicu J. C. Kemény ad a. 1366.

Edidit has literas extractive Schuller in „Archiv“ I. B. 1. Heft p. 64—65.

Edidit has literas extractive Fejér C. D. T. IX. vol. VII. p. 252.

Testimoniales Officialium comitatus Colos quod magister Mikola de Deszmér valachos a possessionibus Deszmér, Szamosfalva, et Szent-Miklos prohibuerit.

1366. 9. Sept. Supp. C. D. T. II. p. 53.

Magistratulu Ladislau filiu alu lui Ladislau, comitele de Clusiu si duoi judecatori ai nobililoru totu dela Clusiu, dau testimoniu, cà Magistrulu Micula d'in comun'a Desmiru standu facia la judecata, a opritu pre toti valachii (romanii) d'in comunele Desmiru, Samusieni si Sant-Nicola, cá se nu mai cultive si folosésca acelea hotara.*)

Nos magister Ladislaus filius Ladislai Comes de Clus, Joannes filius Dominici, et Michael dictus Henke Judices nobilium de eadem. Damus pro memoria; quod accedentes ad nostram praesentiam magister Mikola nobilis de Desmér prohibet coram nobis omnes Valachos ab utilitate terrae Deszmér, et Szamosfalva, et Szent-Miklos. Datum in Clus feria quarta proxima post festum nativitates B. Virginis anno Domini 1366.

In dorso harum literarum legitur: pro magistro Mikola de Deszmés . . . 1366. apparebaut tria loca Sigillor. p. vetustatem consumta.

Originale possidet familia Kemény.

Transuntum habetur in arch. f. Regii Trans. f. 271. Lit. y. serie 1-arum.

(Va urma).

Beuturele spiretuose.**)

Rachiulu si spirtulu.

Éta-ne ajunsi a tratá despre beuturele alcoolice propriu dise, beuture, cari au esercitatu si esercitéze in

*) D'in cuprinsulu acelui actu scurtu s'ar parea, cà locuitorii aceloru trei comune scienduse proprietari liberi d'in vechime pe hotarale loru, nu voru fi voitu se se supuna volientiei lui Micula de a'i iobagí si ale luá diecimile, éra Micula scienduse privilegiatu si domnu preste densii, nu va fi volitu se'i mai lase in vechi'a loru libertate. Red.

**) Despre beuturele spiretuose s'au scrisu la alte popora inaintate in cultura si scientie atàtu de multe, in càte scriptele respective ar forma o biblioteca bunicica. La noi inca s'a scrisu de càtiva ani ici colea càte ceva, inse neasemenatu mai puçinu decàtu ar merita acésta materia de mare importantia, éra d'in punctu strinsu scientificu abia s'a vediutu ceva in limb'a nóstra pàna la articlulu pe carele reproducemu sî noi dupa „Revist'a scientifica“ d'in Bucuresci, precumu l'a reprodusu Federatiunea si precumu amu dorí cá se se reproduca in multe mii de essemplarie, nu pentru cá se-lu citésca betivii, carii totu nu citescu nimicu, ci pentru cá se ajunga la cunoscienti'a acelora, carii sunt chiamati a invetiá pe poporu.

Dela unu tempu incóce unii medici facu vinarsului una concessiune mica dicèndu, cà beutu fiendu cu cumpetu dupa

multe localitati adeverate pustiiri, si cari au atrasu atentiunea cea mai de aprópe a economistiloru si a filantropiloru.

Sunt una multime de feluri de rachiuri; inse in categori'a beutureloru tari, dupa cumu le numescu unii igienisti, intre rachiurile, cari cuprinde dela 15 la suta in susu de alcoolu, si care se urca pentru betivi cadiuti de totu pàna la alcoolulu curatu, absolutu, spirtu nestinsu. Cele mai puçinu vatematórie d'in aceste beuture sunt acelea cari cuprindu alcoolu mai puçinu.

In generale inse tóte rachiurile sunt vatematórie sanetatii. „Spirtulu si rachiurile de cartofi si de grane, dîce dn. Cruveilhier, au una lucrare chimica asupra stomacului, 'lu ingrosiéza si-lu desorganiséza, si au una actiune fórte vatematória asupra creeriloru si asupra sistemului nervosu, consuma séu topesce cu incetulu poterile vietiei si producu una betranetia tempuría."

Ilustrulu chimistu Liebig dîce: „Rachiulu, prin actiunea sa asupra nerviloru este cá una politia trasa asupra sanetatii muncitorului, si pre care trebue se o schimbe neincetatu, nepotendu se o achiteze. Astufeliu elu consuma capitalulu in locu se consume interesulu, si d'intru acésta resulta neaparatu bancrut'a corpului seu.

D'in nenorocire dîsele ilustrului chimistu le cunoscu pre puçini ómeni, si aceia in man'a carora stau midiulócele de a pune una stavila reului ce degrada omenirea, mai adesea neci cà s'au ganditu cà beuturele spirituose, potu face se degenereze una natiune atàtu fisice càtù si moralicesce.

Cestiunea ne intereséza si cá ómeni si cá romani, si pentru a dovedí càtu costa pre omenire intrebuintiarea abusiva a rachiului, vomu tratá pre scurtu efectele acestei beuture asupra sanetatii.

Abusulu indelungatu alu rachiuriloru tari produce nesce afectiuni, nesce bóle, pre cari medicii le-au numitu alcoolismu cronicu.

Unu medicu svetianu, Magnus Hus a studiatu acésta cestiune cu multa profunditate. D. Bouchardat, raportandu lucrarile facute, le insotiesce de observatiuni ale sale proprie, pre cari le vomu recapitulá aici.

„Influinti'a alcoolismului cronicu asupra sistemului nervosu este d'in cele mai pernicióse. Cea d'antaiu forma sub care se manifestéza este f o r m ' a p a r a l i t i c a séu p a r e t i c a. Caracterulu seu este slabirea poterii muscularie. Se apropia fórte multu de paralisía generale a smintiriloru. Dupa càtuva tempu manile si pitiórele incepu a slabí; somnulu este intreruptu de aiureli si visiuni. Mai antaiu slabescu virfurile degeteloru; bolnavulu stringe man'a altuia prea puçinu; lasa de-i scapa obiectele pre care le apuca.

Slabitiunea se intinde la tóta man'a pàna la umeri. In curundu slabitiunea ataca pitiórele: bolnavulu abia se tiene pre densele. Càte unadata slabitiunea atinge si muschii spateloru. Bolnavulu slabesce d'in ce in ce mai multu si ajunge de nu mai póte stá in pitióre, si stá mai multu culcatu. Nu póte se manance singuru, trebuie se-i da altii de mancare. In unele casuri se paraliséza limb'a, besîc'a, matiulu celu grosu si esofagulu.

Aceste simtome ale sistemului muscullariu sunt insocite si de altele. Esteriorulu bolnavului s'a schimbatu; figur'a sa ni anuncia tempirea si lenevirea; partea cea alba a ochîulu ingalbenesce; pelea este uscata si galbena.

Bolnavulu slabesce, muschii se móie.

Càtu despre facultatile intelectuali, bolnavulu devine indiferinte, se prostesce, memori'a i se slabesce: somnulu seu este intreruptu prin totu feliulu de visiuni! adese-ori este precesu de unu delíriu liniscitu; vederea slabesce; pupilele sunt dilatate; ochiulu devine puçinu impresionabile la lumina; i vîjaie urechiele; nu mai aude bene; are ametieli si i se impainjenéza ochii.

Organele digestive slabescu, stomaculu nu mai mistuesce, si ajunge une-ori de mancarea este versata intréga. Pantecele este imflatu, ficatulu asemenea.

Sunt bolnavi cari ajungu se aiba convulsiuni si ajungu epileptici.

Influinti'a beutureloru alcoolice asupra alienatiunei mintale (nebunía) este considerabile. Beutur'a este una d'in causele cele mai poternice ale nebuniei. Fia-care a potutu notá, cà unu omu, care a abusatu de beutura, ajunge la una stare de esaltatiune, in unele impregiurari, care este nebunía la inceputu.

Dupa una lucrare a dlui doctore Perchappe se vede, cà la una suta sieptedieci si siese de nebuni adusi in localulu dela Charenton, alcoolismulu a potutu ocasiuná ból'a la siesedieci de insi, si cà, la optudieci si doue casuri de paralisia generale, 28 de casuri trebuiau atribuite alcoolului. Proportiunea este infioratória.

Este constatatu cà copíii betiviloru sunt mai predispusi decàtu ceialalti la bóle nervóse; sinucideri, un'a d'in plagele omenirei, se atribuie in multe casuri alcoolului.

In tóte staturile unde se face un'a statistica criminale regulata, s'a constatatu un'a mare coincidintia intre betía si criminalitate. Lucrulu este simplu de intielesu: unu omu care si-a perdutu simtirile, póte fórte lesne se comita fapte criminali.

Càteva cifre voru complectá acestu tablou atàtu de ingrozitoriu. In Londr'a abusulu beutureloru alcoolice face pàna la 50,000 de victime.

In Germani'a peru pre fiacare anu de alcoolismu cá la 45,000 de individi.

In Rusi'a, dupa d. de Tourgueneff, alcoolulu omóra mai bine de 100,000 de fiintie pre fia-care anu.

In Sveti'a poporatiunea sinuciderilor este dela 1 la 57 de morti, si déca s'ar considerá cá sinucisi aceia cari moru beti séu de bóle ocasiunate de alcoolu, s'ar gasí 1 sinucidu la 30 de individi morti in versta de 25—30 de ani.

Traseramu una schitia de tablou; amu lasatu multu la una parte, sí cu tóte astea, ori cine ar meditá asupra

---

mancare, nu strica, ba inca ajuta la congestiunea mancariloru grele, d'in contra pe nemancate s t r i c a. Cu atàtu mai virtosu e de doritu, cá se pasiésca la midiulocu s c i e n t i ' a ajutata de esperimente si de esperienti'a in totu respectulu ampla, intensa, bogata, si se decida ea. Red. Trans.

celoru dise, i se va implea sufletulu de intristare. Cumu? omulu, capulu de opera alu creatiunei, fiinti'a dotata cu inteligintia, in locu se se perfectiuneze, se degrada, se tempesce, se pune mai diosu decàtu bestiele? Oróre si pietate! . . se bagamu de séma bine; alcoolismulu degradéza ras'a, opresce progresulu, stirpesce spiritulu de familia, scurtéza viéti'a si omóra inteligínti'a. Suntemu una natiune tenera: se ne grabimu a nu ajunge in starea Svetiei, unde ómeni insemnati s'au pusu pre ganduri.

Progresulu alcoolismului a datu nascere la multe mesure pentru a-i pune una stavila; in Angli'a si in Statele-Unite s'au infiintiatu **societatile de temperantia**. Membrii acestoru societati se ingagiéza séu cá se nu bea de locu ori ce beutura afara de apa, séu se bea numai céiu, séu numai beuture fermentate, precumu vinu, bere si cidru. Cea d'antaiu societate s'a infiintiatu la Boston in a. 1826, si, dupa optu ani, numerulu societatiloru de temperantia s'a urcatu la 8000, si se compunu de unu milionu cinci sute mii de membri; 4000 de velnitie séu poverni s'au inchísu de buna voia si mai bine de 8000 de carcimari si-au inchisu pravaliele de buna voia. Asemenea institutiuni admirabili merita recunoscinti'a toturoru umanitariloru, cu atàtu mai multu, cà sunt basate pre libertate, ér nu pre represiune.

In Rusi'a, in Sveti'a si in Poloni'a se intrebuintéza midiulóce represive. Se iea betîvulu si se inchide intr'una casa de opréla; tóte bucatele i se gatescu cu remasitiele de spirtu cele mai puturóse; dupa càteva dile se desgustéza atàtu de multu, cà nu voiesse se mai manance. I se dà drumulu, si unii d'in betîvi nu mai béu de locu. Se marturisimu, cà acestu midiulocu de indreptare nu este de imitatu.

Societatile de temperantia, educatiunea tieraniloru, desvoltarea gustului de a citi, éta midiulóce eficace si demne de unu poporu liberu. Fiendu-cà abusulu beutureloru alcoolice a ajunsu se ne atinga poporatiunea, se ne grabimu cu una ora mai inainte se-lu stirpimu, cá se nu ajungemu se dicemu: Este pré tardíu! . .

P. S. Aurelianu.

Delegatiunea societatii academice romane.

Premiulu Evangeliu Zappa.

Conformu decisiunei societatii academice romane d'in siedinti'a dela 13. Sept. 1871 pentru cea mai buna lucrare asupra formatiunei cuventeloru in limb'a romana prin derivatiune si compositiune, se publica concursulu cu program'a si conditiunile urmatórie:

I. PROGRAM'A.

Tractatulu va cuprinde:

a) O parte generale, in care, cu ecsemple luate si d'in alte limbi in legatura de cumnatía cu a nóstra, si mai alesu, d'in limbele clasice, se voru definí si esplicá principiale formatiunei cuvinteloru atàtu prin sufisse séu derivatiune in intielesu mai strinsu, càtu si prin prefisse séu compositiune.

b) O parte speciale, care va avé de obiectu formatiunea prin afisse a cuventeloru limbei romanesci si care se va intende:

1. Asupra formatiunei cuvinteloru prin sufisse séu derivutiuni, cumu: mor-ariu (d'in móra), fer-ice (d'in feru), strimt-are (d'in strimtu), carn-osu (d'in carne), vac-utia (d'in vaca), parent-escu (d'in parente) etc. . .

Pentru fia-care sufisse se va stabilí prin numeróse ecsemple: a) la ce genu de cuvente se afige; b) déca are o singura forma séu mai multe; c) care este intielesulu celu mai generale alu lui: d) cari sunt insemnarile accidentali ce mai póte luá; e) in casurile, in cari intielesulu unui sufisu pare a se atinge cu intielesulu unuia séu mai multoru alte sufisse, care e diferenti'a ce le distinge; f) cari d'in sufisse sunt romanice, cari nu; éra la acelea cari de sí romanice, paru, prin transformarile fonetice ce au potutu luá in limb'a nóstra, a se departá de corespundietóriele loru in celelalte limbi romanice, se se determine cu probe indestulitórie acele transformari; g) in fine, atàtu in respectulu formei, càtu si alu intielesului, se voru compará sufissele romanesci cu cele corespundietórie d'in limb'a latina si d'in alte limbi sorori.

2. Asupra formatiunei cuventeloru cu prefisse séu compositiuni, cumu: ap-punere, op-punere, des-punere, com-punere, ne-fientia, in-famu etc. . .

Pentru fia-care prefissu, si pururia in comparatiune cu limb'a latina si altele sorori, se va stabilí prin numeróse ecsemple: a) la ce genu de cuvente se pune; b) ce transformari fonetice sufere; c) care e intielesulu lui generale; d) cari sunt insemnarile speciali si derivate ce mai póte luá; e) care e in fine diferinti'a de intielesu a unui prefissu intru càtu pare cà se atinge cu intielesulu altui prefissu.

3. Asupra formatiunei cuvinteloru prin compositiunea a 2 cuvente, cari esprimu fia-care unu conceptu bine definitu, cumu: cod-albu, batu-jocura, perde-véra, bine-cuventare, lucé-feru, casca-gura etc., . . cautandu a se stabilí, prin comparatiune cu limb'a latina si alte limbi sorori, pàna la ce gradu limb'a nóstra e susceptibile de asemeni compositiuni, si cari anume sunt legile si tipii acestoru formatiuni.

II. CONDITIUNI.

1. Marimea operatului va fi aprossimativu intre 15—20 cóle de tipariu, formatu octavu ordinariu, cu litere garmondu.

2. Terminulu concursului, candu manuscriptele au se vina in cancelari'a societatii academice, este 30. Iuliu 1874.

Cele venite mai tardíu nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele se cere se fia scrise curatu, legibili si de mana straina, bine legate in fascicule si paginate.

4. In fruntea manuscrtptului va fi scrisa o devisa séu motte in veri-ce limba si totu de mana straina.

5. Pre langa manuscriptu se va alaturá si o scri-

sóre inchisa in plicu, sigilatu cu sigilu fàra initialele auctorului, adresata càtra societatea academica, si portandu pe adresa d'in afàra devis'a manuscriptului, scrisa érasi de mana straina, éra in intru numele auctorului.

6. Manuscriptele se voru censurá si judecá prin sectiunea filologica, care va propune societatei academice in siedinti'a plenaria, premiarea aceluia d'intre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá, in archivele societatei pàna ce se voru reclamá de auctorii loru, ale caroru nume remanu necunoscute, fiendu-cà plicurile ce le voru cuprende nu se voru deschide.

8. Premiulu defiptu pentru acésta lucrare, d'in procentele fondului Evangeliu Zappa, este de lei n. 1500.

Presiedinte: A. T. Laurianu.
Secretariu generale: I. C. Massimu.

Deschidere de abonamentu la „Transilvani'a,"

fói'a Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Acestu organu alu numitei Associatiuni va intrá cu 1. Ianuariu 1872 in alu cincilea anu alu vietiei sale.

Transilvani'a a fostu pàna ací in lini'a prima, archivulu pentru actele si pentru tóta activitatea benecuventata de Dumnedieu a Asociatiunei transilvane, ale carei concluse si preste totu volienti'a si tóte lealele sale tendentie se vedu essecutate cu tóta precisiunea possibile de càtra unu comitetu, carele se afla la inaltimea chiamarei sale, pentru cà elu cunósce adeveratele lipse si neajunsuri ale poporului, scie si cunósce, de unde are se incépa, si face spre scopurile prefipte in statute, totu ce'i permitu modestele midiulóce materiali, càte i se punu la dispositiune. Mai departe Transilvani'a fù acelu locu de convenire alu barbatiloru de litere si scientia, in care se tractédia — pre càtu lasa angustulu spatiu — numai materii si cestiuni serióse, care ceru studiu indelungu, prin urmare si reculegere a poteriloru spirituali. Scimu bene, cà la maioritatea preponderanta a lectoriloru dela tóte popórale lipsesce tempulu, lipsesce inse mai multu gustulu si placerea pentru lectura seriósa, prin urmare cà un'a fóia cá acést'a fórte arareori se va bucurá de vreunu publicu numerosu. Vedemu ce pate in acestu punctu unu barbatu cá Csengeri la magiari in Pest'a; vedemu cà de ess. Archiv de siebenb. Vereins alu sasiloru abia si abia are càte 100 abonati; scimu intru asemenea caus'a, pentru care incetasera la noi de ess. „Instructiunea publica" a D-lui A. T. Laurianu, „Magasinulu Daciei" de A. I. Papiu, Archiv'a d-lui Hasdeu, Archivulu d-lui Cipariu s. a. s. a. Cu tóte acestea, cauta se presupunemu cà la unu poporu care cugeta in adeveru la progresu reale, éra nu numai fictivu, la cultur'a care se nu semene cu Fata morgana, çi cu muri de cetati tari, cu edificiu cá celu de pe Acropole, séu cá cele Piramide, trebue se se afle barbati celu puçinu unulu la un'a miie, carè se si voliésca, se si póta a se ocupá in totu cursulu vietiei sale cu lectura seriósa. Totu asia amu preceputu noi si conclusulu celu d'in urma alu adunarei generale, care se tienù la Fagarasiu.

Dara la istori'a nóstra se nu voimu a cugetá neci macaru intr'unu anu un'a-data? In cele mai multe actiuni ale nóstre nationali s'a cunoscutu pàna acuma lips'a de istori'a patriei si a natiunei. S'a disu inse in vér'a trecuta, cà documentele istorice se potu castigá si citi de airea, d'in alte collectiuni si carti. Asia este, se potu castigá, cu spese enorme, cu alergari si caletorii, care costa sute si mii, si d'in archive si bibliotece care nu prea stau la dispositiunea fiacaruia. A pretende cá se ne invetiamu istori'a nóstra dela altii si prin altii, ar semnificá totu atatu, cá si cumu ar sustienea cineva, cà elu mananca multu mai bene cu lingur'a si d'in man'a altuia. A propune istori'a nóstra orbesce dupa cumu o au compusu altii, semnifica a voli se invetiamu pe generatiunile care ne succedu, cá se le fia rusine de antecessorii loru, de trecutulu loru, si se despere de venitoriu. Nu intielegemu cultur'a in genere, si cu atàtu mai puçinu cultur'a nationale, fora istori'a nationale. Éta pentru ce vomu continuá si pe anulu venitoriu a ne ocupá mereu de istori'a nóstra.

Speramu cà se voru aflá membrii de ajunsu de ai Associatiunei nóstre, carii voru incuvientiá acestu metodu de a redige fói'a associatiunei nóstre.

Pretiulu Transilvaniei este celu aratatu in frontispiciulu ei, adeca 2 fl. pentru membrii, 3 fl. pentru nemembrii, éra pentru tierile d'in afara de ací inainte 1 galbinu imperatescu, d'in caus'a speseloru postali escessive.

Abonamentulu se face deadreptulu la cancellari'a on. Comitetu alu Associatiunei in Sibiiu, si numai pe cate 1 anu intregu.

D'in cursurile celoru patru ani trecuti se afla essemplaria legate usioru, càte 3 fl. unulu si se vendu totu la Comitetu in Sibiiu. Red.

Editoriu si provedietoriu: Comitetulu, — Redactoriu G. Baritiu, secretariulu I. alu asociatiunei. — Tipografi'a Römer & Kamner.